

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE JURIDICE

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 343.222:343.352

BRÎNZA Cristian

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU LUAREA DE MITĂ
ȘI DAREA DE MITĂ**

REZUMAT

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Autor: _____

Conducător de doctorat: _____ STATI Vitalie, doctor în drept,
conferențiar universitar

Comisia de îndrumare: _____ CUȘNIR Valeriu, doctor habilitat
în drept, profesor universitar

_____ POPOV Ruslan, doctor în drept,
lector universitar

_____ COPEȚCHI Stanislav, doctor în
drept, conferențiar universitar

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova

Autor:

Brînza Cristian

Conducător de doctorat:

Stati Vitalie, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Comisia de doctorat:

Președintele comisiei: BOTNARU Stela, doctor în drept, conferențiar universitar

Conducătorul de doctorat: STATI Vitalie, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali: GRECU Raisa, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

BUJOR Valeriu, doctor în drept, profesor universitar

COPEȚCHI Stanislav, doctor în drept, conferențiar universitar

Secretarul

comisiei de doctorat: EȘANU Adriana, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc pe 30 octombrie 2021, ora 14.00, în sala 119, blocul II al Universității de Stat din Moldova (mun. Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, 67).

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate pe pagina web a Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova (<http://drept.usm.md>).

Autor _____ BRÎNZA Cristian

Secretarul comisiei de doctorat _____ EȘANU Adriana

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. În Codul penal în vigoare¹ (în continuare – CP RM), luarea de mită și darea de mită sunt incriminate în art. 333 și, respectiv, în art. 334. În ipoteza acestor fapte, ca persoană mituită apare, după caz: arbitrul ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu; persoana care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală; persoana care lucrează pentru o astfel de organizație; participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment sportiv de pariat. Statistica oficială denotă că numărul de infracțiuni prevăzute la art. 333 și 334 CP RM cunoaște următoarea dinamică: în anul 2014 – 5²; în anul 2015 – 5³; în anul 2016 – 5⁴; în anul 2017 – 11⁵; în anul 2018 – 2⁶; în anul 2019 – 3⁷; în anul 2020 – 8⁸; în primele cinci luni ale anului 2021 – 1.⁹ Acești indicatori par a fi nesemnificativi în comparație cu numărul de infracțiuni prevăzute la art. 324 și 325 CP RM, înregistrat oficial. Totuși, variabilitatea pronunțată a indicatorilor de comitere în diferiți ani a luării de mită și a dării de mită mărturisește despre aceea că datele statistice sus-menționate caracterizează mai degrabă nu starea reală a lucrurilor, ci calitatea activității celor care aplică art. 333 și 334 CP RM. În afară de aceasta, specificul acțiunilor administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, întreprinse în cadrul entităților nestatale, condiționează o latență sporită. În primul rând, nu întotdeauna este ușoară stabilirea unei limite clare între mituire și stimularea performanței în sectorul privat. În al doilea rând, luarea de mită și darea de mită pot să nu fie denunțate, întrucât cei lezați în interese ar prefera să-și păstreze reputația în afaceri, să urmeze cutumele cvasiunanime acceptate și, eventual, să evite imixtiunea organelor de drept în activitatea entității nestatale pe care o reprezintă. Cu alte cuvinte, cei lezați în interese sunt predispuși să piardă mai puțin ca să nu fie puși în fața situației de a pierde mai mult.

---

¹ Codul penal al Republicii Moldova din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129.

² *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2014*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

³ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2015*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

⁴ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2016*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

⁵ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2017*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

⁶ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2018*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

⁷ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2019*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

⁸ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna decembrie 2020*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

⁹ *Informația operativă privind starea infracționalității (fără clasate) pe teritoriul Republicii Moldova pentru luna martie 2021*. Disponibil: <https://mai.gov.md/ro/date-statistice>

După părerea lui G. Coca, „corupția ca fenomen social există de când lumea, în toate societățile mai puțin sau mai mult democratice. Uneori în anumite situații este chiar necesară”.¹⁰ Nu considerăm că resemnarea în fața corupției în sectorul privat sau tolerarea acesteia este o cale de urmat. Prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat este deloc neglijabilă, chiar dacă acest fenomen social afectează un sector care nu este gestionat de stat. Rolul organizațiilor comerciale, obștești și a altor organizații nestatale continuă să crească exponențial. În aceste condiții nu poate fi trecut cu vederea faptul că manifestările de corupție în sectorul privat generează și reproduc metodele neeconomice de concurență. Pe această cale sunt avantajați în interese cei ineficienți și corupți și, respectiv, dezavantajați în interese cei eficienți și integri. Repercusiunile resimțite de întreaga societate a corupției în sectorul privat pot consta în: reducerea volumelor de producție; neîndeplinirea condițiilor contractelor încheiate; întreruperea sau îngreunarea aprovizionării cu bunuri și servicii; scăderea calității bunurilor și serviciilor; subminarea investițiilor în economie; crearea unui teren fertil pentru fraude și abuzuri; consolidarea economiei tenebre; creșterea prețurilor și a tarifelor; redistribuirea patrimoniului, a capitalului și a beneficiilor economice în favoarea unei minorități ai cărei interese diferă de interesul social etc. Toate acestea sporesc inegalitatea economică și socială, întinzând tensiunile într-o societate și așa măcinată continuu de disensiuni sociale, politice și economice.

În Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 56 din 30.03.2017 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020 se menționează: „Raportul de evaluare a conformității sistemului anticorupție al Republicii Moldova cu principalele standarde internaționale în domeniul combaterii corupției și asigurării integrității, lansat în octombrie 2016, a scos în evidență efectele distructive ale corupției asupra sectorului privat. Potrivit cercetării din anul 2015 a Băncii Mondiale cu privire la ușurința de a desfășura o afacere (Ease of Doing Business) în Republica Moldova, în pofida progreselor raportate în unele sectoare, eforturile de a combate corupția, de a crește transparența în procesul de luare a deciziilor, de a reduce birocrăția și de a asigura respectarea statului de drept nu au produs deocamdată îmbunătățiri semnificative în climatul investițional. Riscuri de corupție se atestă în domeniile reglementării operațiunilor de import-export, protecția concurenței, construcția de spațiu locativ, parteneriatele public-private, guvernanta corporativă [...] etc.”.¹¹ În Raportul de evaluare a conformității sistemul național anticorupție al Republicii Moldova la principalele standarde internaționale în domeniul combaterii a corupției și integrității în sectorul privat, se

---

¹⁰ Coca G. Niște gânduri despre corupție. În: *Devianță și criminalitate: evoluție, tendințe și perspective, Vol. II*. București: Universul Juridic, 2017, p. 245-250.

¹¹ Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 56 din 30.03.2017 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 216-228.

arată: „Costurile corupției în sectorul privat sunt enorme, afectând calitatea bunurilor și serviciilor furnizate populației, competitivitatea și regulile economiei de piață, procesul investițional și bugetul public național. Mita plătită de agenții economici, pentru obținerea contractelor de achiziții publice, determină o creștere frauduloasă a costurilor unor astfel de contracte și o descreștere a calității serviciilor prestate. Agenții economici și publici, dar și actorii politici, stabilesc relații ilicite pentru a obține contracte de achiziții publice și a finanța partidele politice. Potrivit sondajului privind percepția și experiența personală a gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri în ceea ce privește corupția, valoarea totală a mitei plătite de oamenii de afaceri în anul 2015 a fost estimată la 381 milioane lei [...].”¹² De asemenea, într-o cercetare efectuată de Transparency International-Moldova, este indicat faptul că „o parte a sectorului privat activează în economia tenebră, recurgând la evaziuni fiscale, ceea ce îl face vulnerabil în fața organelor de control. Sectorul privat este slab protejat de către stat. Nivelul standardelor etice ale întreprinderilor mici este scăzut. Întreprinderile mari nu aplică de obicei reguli de management corporativ. Sectorul privat nu este suficient de implicat în activitatea grupurilor de lucru/consiliilor din cadrul organelor de stat, în monitorizarea politicilor economice și a celor de prevenire a corupției.”¹³ Toate aceste demonstrează pericolul social major al corupției în sectorul privat pentru întreaga societate și, în consecință, oportunitatea incriminării faptelor de luare de mită și de dare de mită.

Calea de integrare europeană, pe care o urmează Republica Moldova, este incompatibilă cu manifestările de corupție în sectorul privat. Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte¹⁴, ratificat prin Legea nr. 112 din 02.07.2014¹⁵, prevede: „Părțile cooperează în următoarele domenii: [...] asigurarea eficacității în lupta împotriva corupției, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind combaterea corupției, precum și a asigurării unei puneri în aplicare eficace a instrumentelor juridice internaționale relevante, cum ar fi Convenția ONU împotriva corupției din 2003” (lit. e) art. 4); „Părțile cooperează în

---

¹² *Raport de evaluare a conformității sistemului național anticorupție al Republicii Moldova la principalele standarde internaționale în domeniul combaterii a corupției și integrității în sectorul privat.* Disponibil:

https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/raport-de-evaluare-coruptie-privat.html

¹³ *Moldova National Integrity System Assessment 2014.* Disponibil:

https://images.transparencycdn.org/images/2014_NationalIntegritySystem_Moldova_EN.pdf

¹⁴ *Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.* Disponibil:

<https://mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>

¹⁵ Legea nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 185-199.

ceea ce privește prevenirea și combaterea tuturor formelor de activități infracționale și ilegale, organizate sau nu, inclusiv cele cu caracter transnațional, cum ar fi: [...] corupția activă și cea pasivă, atât în sectorul privat, cât și în cel public [...]” (lit. e) alin. (1) art. 16). De asemenea, apărarea ordinii de drept împotriva luării de mită și a dării de mită este conformă cu angajamentele Republicii Moldova în fața comunității internaționale. Astfel, Convenția penală cu privire la corupție, semnată la Strasbourg la 27.01.1999¹⁶, a fost ratificată prin Legea nr. 428 din 30.10.2003 pentru ratificarea Convenției penale privind corupția¹⁷. Convenția ONU împotriva corupției, adoptată la New York la 31.10.2003¹⁸, a fost ratificată prin Legea nr. 158 din 06.07.2007 pentru ratificarea Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției.¹⁹ Legiuitorul moldovean și-a asumat chiar obligații în plus, deoarece a incriminat în art. 333 și 334 CP RM mituirea care vizează nu doar organizațiile comerciale (așa cum se recomandă în ultimele două acte internaționale specificate mai sus), ci și alte organizații necomerciale nestatale.

Aceste eforturi ale autorităților naționale sunt apreciable, deși efectul scontat al acestora încă se lasă a fi așteptat. Totuși, așa cum constată V. Cușnir, „nimeni n-a găsit încă o soluție cu eficacitate garantată pentru reducerea și, în cele din urmă, eliminarea corupției din viața societății. Referitor la fenomenul corupției este un adevăr unanim acceptat, potrivit căruia urmărirea și pedeapsa penală, sancțiunea contravențională sau disciplinară contra indivizilor corupți pot elimina delinquentul, dar nu pot eradica corupția. În consecință, combaterea corupției poate fi realizată eficient în situația când concomitent, în complex cu perfecționarea cadrului legislativ, se va purcede și la redresarea economică, politică și spirituală a societății.”²⁰ În același sens, M.C. Boga și O. Neicuțescu afirmă: „Corupția este nemuritoare, însă poate fi redusă. Dacă nu lupți, ea va lua amploare. De asemenea, este nevoie și de voință politică pentru a preveni și combate fenomenul. Această voință trebuie să cuprindă recunoașterea faptului că dezvoltarea corupției, pericolozitatea fenomenului, prevenirea și combaterea ei nu are altă alternativă decât o stăruință dincolo de capacitatea de rezistență a acestui fenomen.”²¹ Este clar că numai prin mijloacele dreptului penal nu este posibilă prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat.

---

¹⁶ *Criminal Law Convention on Corruption*. Disponibil: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/173.htm>

¹⁷ Legea nr. 428 din 30.10.2003 pentru ratificarea Convenției penale privind corupția. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 229.

¹⁸ *United Nations Convention against Corruption*. Disponibil:

http://www.unodc.org/pdf/crime/convention_corruption/signing/Convention-e.pdf

¹⁹ Legea nr. 158 din 06.07.2007 pentru ratificarea Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr. 103-106.

²⁰ Cușnir V. Fenomenul corupției: între percepție și reacție socială. În: *Akados*, 2015, nr. 4, p. 97-105.

²¹ Boga M.C., Neicuțescu O. Corupția – considerații criminologice. În: *Devianță și criminalitate: evoluție, tendințe și perspective*. București: Universul Juridic, 2016, p. 245-250.

În acest sens, încă în Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 421 din 16.12.2004 pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, s-a menționat: „Crearea unui sector privat competitiv constituie o prioritate a politicii economice a Republicii Moldova, în acest sens impunându-se modificarea legislației fiscale și vamale întru reducerea poverii fiscale și sporirea responsabilității în caz de evaziune fiscală. Se va elabora un mecanism de combatere a fenomenului economiei subterane și de reintegrare a mijloacelor ei în economia legală. Se vor întreprinde măsuri în vederea facilitării activității agenților economici (la înregistrare, licențiere, la calcularea și plata impozitelor, la întocmirea dărilor de seamă financiare, statistice, fiscale etc.)”.²² La fel, în Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 56 din 30.03.2017 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020 se arată: „Reglementarea cerințelor de desfășurare legală a antreprenoriatului și incriminarea infracțiunilor de corupție în sectorul privat, inclusiv prin stabilirea răspunderii penale a persoanelor juridice pentru infracțiunile de corupție comise, nu sunt suficiente pentru a soluționa problema corupției în sectorul privat. Este esențial ca și organizațiile comerciale să își asume un rol proactiv în stabilirea unei culturi de integritate și transparență corporativă. O sursă de inspirație pentru creșterea eticii și culturii corporative în acest sens este noul standard internațional ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”, menit să sprijine organizațiile de stat și pe cele comerciale în evitarea și gestionarea riscurilor/costurilor/daunelor care pot fi cauzate de corupție, de asemenea să promoveze încrederea în afaceri și să consolideze reputația acestor organizații”.²³

Art. 333 și 334 CP RM au menirea să ofere soluții *ultima ratio* în cazurile în care mijloacele nepenale nu sunt eficiente. Din această perspectivă se poate menționa că infracțiunile, prevăzute de aceste două articole, rămân a fi insuficient investigate. S-a acordat și se acordă atenție disproporționat de mare infracțiunilor prevăzute la art. 324 și 325 CP RM, considerându-se că infracțiunile, prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, sunt doar niște „replici” ale primelor, singura lor particularitate fiind aceea că sunt săvârșite în sectorul privat. Claritatea redusă a prevederilor art. 333 și 334 CP RM, precum și impactul semnificativ al dispozițiilor altor ramuri de drept asupra conceptelor utilizate în aceste două articole, îngreunează interpretarea și aplicarea art. 333 și 334 CP RM. Din această cauză, persoanele vinovate de luarea de mită sau de

---

²² Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 421 din 16.12.2004 pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr. 13-16.

²³ Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 56 din 30.03.2017 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 216-228.

dare de mită nu întotdeauna poartă răspundere penală. Nu este exclus că în anumite cazuri art. 333 sau 334 CP RM se aplică persoanelor care nu sunt vinovate în săvârșirea luării de mită sau a dării de mită. În aceste circumstanțe este imperioasă cercetarea la nivelul unei teze de doctorat a problemelor legate de răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM.

Aspectele evocate mai sus demonstrează actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare, determinând alegerea temei prezentei teze.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare.

În Republica Moldova răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM constituie o preocupare a următorilor oameni de știință: O. Bejan, M. Bîrgău, A. Borodac, S. Brînza, S. Copețchi, V. Cușnir, S. Gavajuc, L. Gîrla, S. Ilie, M. Lupu, N. Morei, I. Nastas, R. Popov, T. Popovici, Gh. Reniță, V. Stati, C. Timofei, I. Țurcan etc. În alte state, răspunderii penale pentru luarea de mită și darea de mită le sunt dedicate lucrările lui: Gh. Alecu, A. Boroi, V. Dabu, C. Danileț, Gh. Diaconescu, D. Dinuică, S.D. Dobre, V. Dobrinou, R. Doseanu, C. Duvac, M.K. Guiu, A.-M. Gușanu, M.A. Hotca, G.M. Husti, Gh. Ivan, O. Loghin, E. Mădulărescu, Gh. Nistoreanu, V. Păvăleanu, L. Radu, M. Safta, A. Sitaru, Gh. Stoian, G.M. Tite, T. Toader, C.-F. Ușvat etc. (România); A.Ia. Asnis, G. Boguș, S.M. Budatarov, S.V. Elekina, G.S. Goncareenko, D.A. Grișin, P.S. Iani, D.A. Kononov, S.D. Krasnousov, M.A. Liubavina, N.A. Lopașenko, A.V. Onufrienko, B.V. Voljenkin etc. (Federația Rusă); V.V. Komar, A.V. Marcarean, O.I. Petrenko, R.V. Vereșa etc. (Ucraina). Lucrările acestor doctrinari constituie temelia teoretică a tezei. Prezenta teză vine să completeze studiile elaborate anterior în domeniu, evidențiind unele tendințe și aspecte noi, specifice etapei actuale a dezvoltării societății.

Problema de cercetare constă în fundamentarea științifică a interpretării prevederilor art. 333 și 334 CP RM, ceea ce ar contribui la eficientizarea aplicării răspunderii pentru infracțiunile prevăzute de aceste articole, astfel asigurându-se respectarea regulilor de calificare și a principiilor dreptului penal.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul tezei rezidă în investigarea aprofundată a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, în soluționarea controverselor legate de interpretarea acestor articole, precum și în formularea de recomandări necesare îmbunătățirii calității legii penale, a unor norme extrapenale complementare, precum și a actelor de interpretare a legii penale.

Pentru a realiza scopul dat, ne propunem următoarele *obiective*:

– relevarea implicațiilor juridico-penale ale noțiunii de corupție, precum și a semnificației acestei noțiuni din perspectiva art. 333 și 334 CP RM;

- examinarea viziunilor teoretice cu privire la răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM;
- stabilirea conținutului semnelor constitutive ale acestor infracțiuni, precum și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM;
- analiza aspectelor de drept penal comparat ale răspunderii pentru luarea de mită și darea de mită;
- interpretarea art. 333 și 334 CP RM prin prisma reglementărilor internaționale referitoare la prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat;
- recurgerea la normele de natură extrapenală în vederea interpretării art. 333 și 334 CP RM, precum și a demarcării sferei de aplicare a acestor articole;
- disocierea faptelor, incriminate la art. 333 și 334 CP RM, de infracțiunile conexe;
- analiza practicii judiciare în materie și evidențierea dificultăților ce caracterizează aplicarea de către practicieni a art. 333 și 334 CP RM;
- identificarea defectelor de calitate a dispozițiilor art. 333 și 334 CP RM;
- propunerea de soluții pentru perfecționarea legii penale, a unor norme extrapenale complementare, precum și a actelor de interpretare a legii penale.

Metodologia cercetării științifice. Metoda logică, metoda comparativă, metoda istorică au fost aplicate în vederea realizării scopului și a obiectivelor sus-menționate. Investigațiile noastre se bazează pe studierea teoriei dreptului penal, a practicii instanțelor judecătorești din Republica Moldova, a jurisprudenței Curții Constituționale a Republicii Moldova și a Curții Constituționale a României, precum și practicii Curții Europene a Drepturilor Omului.

Noutatea și originalitatea științifică își găsesc confirmarea în faptul că, pentru prima dată în Republica Moldova, este efectuată o investigație la nivel de teză de doctorat a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. În prezenta teză sunt propuse viziuni și soluții originale referitoare la: obiectul juridic secundar al luării de mită (se stabilește că, în cazul exercitării unei presiuni asupra victimei (care nu implică nici amenințare, nici sau aplicarea violenței), sunt afectate relațiile sociale cu privire la libertatea de voință a persoanei); obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM (se demonstrează că: a) monedele virtuale reprezintă bunuri în sensul art. 333 și 334 CP RM; b) obiectul material al infracțiunilor, prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, pot să-l reprezinte, printre altele: i) organele, țesuturile sau celulele de origine umană; ii) așa-numitele „semne bănești” ale unor formațiuni statale autoprocimate; c) în prezența anumitor condiții, entitățile false (produsele false, documentele false, informațiile false etc.) pot să constituie obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM); subiectul acestor infracțiuni (se argumentează că: a) notarul

stagiar face parte din personalul care desfășoară activități auxiliare. Din aceste considerente, el nu poate răspunde în baza art. 333 CP RM; b) persoanele din cadrul instituțiilor medico-sanitare private, care exercită acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, au calitatea de subiect cerută de art. 124 CP RM; c) în cazul cabinetului individual al medicului de familie, medicul de familie titular este persoana care gestionează organizația nestatală, *i.e.* are calitatea de subiect cerută de art. 124 CP RM; d) în cazul pluralității de mijlocitori, mijlocirea va fi considerată consumată din momentul luării în întregime a remunerației ilicite de către persoana mituită etc.); agravantele infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM (se stabilește că: dacă coautorul a început realizarea laturii obiective a luării de mită sau dării de mită, el va fi liberat de răspundere penală în baza art. 56 CP RM numai dacă a întreprins toate măsurile ce depindeau de el pentru a preîntâmpina comiterea infracțiunii de către alt coautor sau alți coautori; nu întotdeauna infracțiunea, săvârșită în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale, este o infracțiune săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală etc.) etc.

Semnificația teoretică a lucrării se exprimă în: redefinirea bazelor conceptuale ale studiului de drept penal privind răspunderea pentru faptele incriminate la art. 333 și 334 CP RM; determinarea esenței juridice a infracțiunilor prevăzute de aceste articole; stabilirea defectelor ce caracterizează art. 333 și 334 CP RM; acumularea unui vast material teoretic și practic pentru dezvoltarea unor direcții actuale și complexe de cercetare a infracțiunilor prevăzute de aceste articole.

Valoarea aplicativă a lucrării consistă în: interpretarea, în corespundere cu principiul legalității, a art. 333 și 334 CP RM contează în planul constituirii unei practici uniforme de aplicare a acestor articole, precum și pentru dezvoltarea ulterioară a concepțiilor științifice în materie; rezultatele evaluării critice a defectelor, ce caracterizează art. 333 și 334 CP RM, pot fi luate în considerare de către legiuitor în procesul de perfecționare continuă a legii penale; rezultatele, obținute în teză, își pot demonstra utilitatea în activitatea practică a organelor de urmărire penală, a procuraturii și a instanțelor judecătorești, precum și în procesul de instruire în cadrul instituțiilor de învățământ cu profil juridic.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere pot fi rezumate la următoarele: 1) s-a stabilit că incriminarea coruperii pasive și a coruperii active, pe de o parte, și a luării de mită și a dării de mită, pe de altă parte, în capitole distincte ale părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova corespunde principiului individualizării sancțiunilor; 2) s-a determinat conținutul obiectului juridic secundar al luării de mită în ipoteza exercitării unei presiuni asupra victimei (care nu implică nici amenințare, nici sau aplicarea violenței); 3) s-a demonstrat că

pretinderea, acceptarea, primirea, extorcarea, promisiunea, oferirea sau darea bunurilor, a căror circulație este limitată sau interzisă prin lege, în scopul specificat în art. 333 și 334 CP RM, nu necesită calificare suplimentară; 4) au fost identificate cazurile în care este posibilă tentativa și pregătirea la infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM; 5) au fost stabilite efectele lipsei calității speciale a subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, etc.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice obținute pot fi implementate în: a) domeniul științific – lucrarea reprezintă o sursă științifică necesară doctrinei autohtone, evidențiind tendințe și aspecte noi, specifice etapei actuale a dezvoltării societății; b) domeniul educațional – rezultatelor științifice obținute pot fi utile în procesul de instruire în cadrul instituțiilor de învățământ cu profil juridic superior, precum și pentru perfecționarea continuă a practicienilor dreptului; c) domeniul legislativ – propunerile *de lege ferenda* înaintate în lucrare sunt apte să îmbunătățească cadrul incriminator în materie; d) domeniul jurisprudențial – soluțiile de calificare formulate pot asigura aplicarea corectă și uniformă de către instanțele de judecată a art. 333 și 334 CP RM și, respectiv, s-ar evita incertitudinea juridică pentru destinatarii legii.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele, care au fost obținute în urma investigațiilor întreprinse, au fost prezentate și aprobate la următoarele foruri științifice:

- ✓ Conferința științifică internațională „Provocări și tendințe științifice moderne”, ediția a V-a, din 20 august 2018 (Varșovia, Polonia);
- ✓ Conferința științifică internațională „Studiile științifice actuale în lumea modernă”, ediția a XV-a, din 26-27 august 2018 (Pereiaslav-Hmelnițki, Ucraina);
- ✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” din 9-10 noiembrie 2018 (Chișinău, Republica Moldova);
- ✓ Conferința științifică internațională „Provocări și tendințe științifice moderne”, ediția a XVII-a, din 20 iulie 2019 (Varșovia, Polonia);
- ✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” din 9-10 noiembrie 2019 (Chișinău, Republica Moldova);
- ✓ Conferința științifică internațională „Provocări și tendințe științifice moderne”, ediția a XXVII-a, din 30 august 2020 (Varșovia, Polonia);
- ✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” din 10-11 noiembrie 2020 (Chișinău, Republica Moldova);
- ✓ Conferința științifică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice” din 26 februarie 2021 (Chișinău, Republica Moldova);

✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie” din 25-26 martie 2021 (Chișinău, Republica Moldova);

✓ Conferința științifică internațională „Provocări și tendințe științifice moderne”, ediția a XXXVI-a, din 7-9 iunie 2021 (Varșovia, Polonia).

De asemenea, rezultatele obținute în teză au fost publicate într-o revistă științifică cu factor de impact (*Studia Universitatis Moldaviae*).

Publicații la tema tezei: 22 publicații științifice.

Volumul și structura tezei: introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 582 titluri, 318 pagini de text de bază.

Cuvinte-cheie: corupție; mituire; luarea de mită; darea de mită; remunerație ilicită; sectorul privat; organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza este alcătuită din cinci capitole. Fiecare dintre aceste capitole se finalizează cu concluzii care sintetizează rezultatele științifice obținute.

În *Capitolul 1* – „Analiza situației privind răspunderea penală pentru luarea de mită și darea de mită” – am examinat în succesiune cronologică materialele științifice la tema tezei publicate atât în Republica Moldova, cât și în alte state. Am stabilit că, datorită acestor materiale științifice, a fost facilitată soluționarea unor probleme de maximă importanță privind răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Am identificat acele aspecte ale răspunderii pentru luarea de mită și darea de mită, în legătură cu care în lucrările analizate găsim puncte de vedere discordante. Am formulat problema de cercetare și am punctat direcțiile de soluționare a acesteia. De asemenea, am trasat scopul tezei și obiectivele acesteia.

La concret, *A. Borodac*²⁴ este autorul unui manual în care se analizează, printre altele, infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM.

Autorul dat descrie conținutul obiectului juridic generic al infracțiunilor, prevăzute în Capitolul XVI al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, în felul următor: „relațiile sociale care reglementează activitatea normală a aparatului de conducere a organizațiilor comerciale, obștești sau a altor organizații nestatale”.²⁵ În primul rând, relațiile sociale nu pot reglementa nimic. Relațiile sociale pot reprezenta obiectul reglementării, nu factorul de reglementare. În al doilea rând, noțiunea „aparatul de conducere” se potrivește pentru

---

²⁴ Borodac A. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.

²⁵ *Ibidem*, p. 506.

caracterizarea organelor de conducere mai degrabă ale organizațiilor de stat, decât ale organizațiilor nestatale. În fine, ceea ce este mai important, nu considerăm că opinia lui A. Borodac reușește să descrie într-o formulă sintetică valoarea socială și relațiile sociale aferente care în toate cazurile sunt vătămate de infracțiunile prevăzute în Capitolul XVI al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, indiferent de specificul acestora.

Este prea largă caracterizarea pe care A. Borodac o face în privința obiectului juridic special al tuturor infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVI al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, inclusiv al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Formularea folosită este: „relațiile sociale care condiționează ocrotirea activității normale a aparatului de conducere al unei organizații nestatale concrete”.²⁶ Fiecare infracțiune, descrisă în normele acestui capitol, are obiectul său juridic special. Acest obiect nu poate fi comun pentru mai multe infracțiuni. Caracterizarea, reprodusă mai sus, s-ar potrivi mai degrabă pentru obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVI al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.

I. Țurcan²⁷ este coautorul unui manual din 2005, în care sunt examinate, printre altele, infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM.

În viziunea acestui autor, „relațiile sociale cu privire la activitatea normală a organizațiilor comerciale, obștești sau altor organizații nestatale”²⁸ constituie conținutul obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute de art. 333-335 și 335¹ CP RM. Considerăm că această părere reușește într-o măsură considerabilă să redea esența valorii sociale și a relațiilor sociale aferente vătămate ineluctabil prin oricare dintre infracțiunile prevăzute în Capitolul XVI al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.

Totodată, ca și A. Borodac, I. Țurcan caracterizează prea larg obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM („relațiile sociale cu privire la funcționarea normală, reglementată prin legislația în vigoare, a organizației gestionate”²⁹) și art. 334 CP RM („relațiile sociale cu privire la funcționarea normală, reglementată prin legislația în vigoare, a organizației comerciale, obștești sau a altor organizații nestatale gestionate”).³⁰ În plus, nu este posibil ca obiectul juridic special al infracțiunilor de luare de mită să coincidă cu obiectul juridic special al infracțiunilor de dare de mită.

---

²⁶ *Ibidem*, p. 506.

²⁷ Brînza S., Ulianoschi X., Stati V. et al. Drept penal. Partea Specială. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.

²⁸ *Ibidem*, p. 651.

²⁹ *Ibidem*, p. 655.

³⁰ *Ibidem*, p. 657.

V. Cușnir³¹ este coautorul unei lucrări din 2009, în care comentează, printre altele, art. 333 și 334 CP RM.

Acest autor descrie modalitățile normative ale luării de mită: „Luarea de mită reprezintă acțiunea de primire în posesie a unui obiect, a titlurilor de valoare ce i se înmânează, ori de încasare a unei sume de bani, care nu i se cuvine gestionarului. Este de precizat că luarea implică o dare corelativă și că inițiativa aparține mituitorului. Este cert că orice luare (primire) implică o acceptare, care poate interveni fie în momentul primirii obiectului, banilor, fie anterior, dar care constituie o modalitate normativă distinctă de săvârșire a infracțiunii de luare de mită, comentată mai jos”³²; „Prin sintagma acceptarea de servicii, privilegii sau avantaje ce nu i se cuvin se înțelege consimțământul, aprobarea, acordul gestionarului. Bineînțeles, acceptarea unui bun, unei sume de bani, a altor valori presupune propunerea sau promiterea acestora, deci există întotdeauna o ofertă. Acceptarea de către subiectul activ poate fi expresă sau tacită, important fiind pentru existența infracțiunii de luare de mită faptul că mituitul nu-și manifestă dezacordul, nu refuză, nu respinge propunerea, promisiunea, deci nu respinge oferta”³³.

Prezintă interes interpretarea de către V. Cușnir a unei sintagme utilizate atât în art. 333 CP RM, cât și în art. 334 CP RM: „Prin „nu i se cuvin”, legiuitorul are în vedere că ele nu derivă din natura și caracterul acțiunilor legale, de funcție, îndeplinite de către persoanele care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală; să nu fie legal datorate acestei persoane; să se accepte peste (surpa) valoarea legal datorată persoanei care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală”³⁴.

Gh. Stoian³⁵ publică în 2010 un articol științific care are ca obiect de examinare latura obiectivă a luării de mită.

Printre altele, acest autor definește noțiunea de pretindere: „Pretinderea de bani sau de alte foloase necuvenite presupune ca făptuitorul să formuleze direct sau indirect o pretenție materială, să adreseze către mituitor o cerere lipsită de echivoc prin care solicită în mod expres mită”³⁶. Opinia dată facilitează stabilirea de către noi, în Subcapitolul 3.3 al prezentei teze, a faptului că pretinderea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, presupune adresarea cu tărie mituitorului de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor, a pretenției

---

³¹ Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.

³² *Ibidem*, p. 736.

³³ *Ibidem*, p. 736.

³⁴ *Ibidem*, p. 737.

³⁵ Stoian Gh. Considerații teoretice și practice privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită. În: *Pro Lege*, 2010, nr. 2, p. 57-68.

³⁶ *Ibidem*.

de obținere a unor bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană.

Perceperea pretinderii de către cel, căruia i se adresează, este importantă în vederea stabilirii temeiului de aplicare a art. 333 CP RM. În context, Gh. Stoian menționează: „Pentru a exista pretindere – indiferent dacă cererea s-a făcut în scris sau față de o persoană prezentă, este necesar ca cel căruia i s-a solicitat să fi înțeles conținutul cererii. De aceea, se admite că nu este necesar ca cererea să poată fi înțeleasă de oricine, și este suficient ca în raport de împrejurările concrete ea să fie inteligibilă pentru cel căruia i se adresează (de exemplu, funcționarul în exercitarea funcției vorbește despre anumite nevoi pe care le îndură, despre dorința soției de a avea bijuterii etc.)”.³⁷

În 2012 a fost editată monografia care îl are ca autor pe R. Popov.³⁸

Lucrarea dată reprezintă o analiză complexă a subiectului infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din partea specială a Codului penal. Sunt analizate: condițiile generale și speciale pentru existența subiectului persoană fizică în cazul infracțiunilor prevăzute în aceste capitole; persoana juridică în calitate de subiect al infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din partea specială a Codului penal; subiectul special în cazul infracțiunilor prevăzute în aceste capitole (inclusiv subiecții speciali ai infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVI din partea specială a Codului penal (persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală; persoana care lucrează pentru o astfel de organizație; arbitrul ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu).

Pentru prezenta teză se disting prin relevanță următoarele concluzii generale pe care le formulează R. Popov: „1) clasificarea subiecților infracțiunii, în funcție de poziția lor în cadrul infracțiunii, în subiect activ al infracțiunii și subiect pasiv al infracțiunii nu este conformă cu cadrul normativ al Republicii Moldova. Victima infracțiunii se raportează la sistemul de referință al obiectului infracțiunii, nu la sistemul de referință al subiectului infracțiunii; 2) calitățile speciale, cerute de partea specială a Codului penal, sunt relevabile [...] în ipoteza infracțiunilor specificate la art. [...] 333 [...] CP RM. În ce privește infracțiunile prevăzute la art. [...] 334 CP RM, acestea au un subiect general [...]; 3) subiectul special al infracțiunii este persoana fizică sau juridică, care, în afară de calitățile generale cerute de partea generală a Codului penal, trebuie să posede calitățile speciale cerute – explicit sau implicit – de norma din partea specială a Codului penal, în care se stabilește răspunderea pentru acea infracțiune; [...] 7) nu poate avea calitatea de

---

³⁷ Stoian Gh. Considerații teoretice și practice privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită. În: *Pro Lege*, 2010, nr. 2, p. 57-68.

³⁸ Popov R. *Subiectul infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din Partea Specială a Codului penal*. Chișinău: CEP USM, 2012. 315 p.

persoană care gestionează organizația comercială, obștească sau altă organizație nestatală: notarul; auditorul; avocatul; executorul judecătoresc; expertul judiciar; interpretul și traducătorul antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați sau de executorii judecătorești; mediatorul; medicul, privit ca liber-profesionist; mandatarul autorizat; reprezentantul statului în societățile comerciale cu cotă de participare a statului etc. [...]”.³⁹

Cu unele excepții, au același conținut articolul științific semnat de V. Dabu și L. Radu⁴⁰, pecum și articolul științific elaborat de V. Dabu și A.-M. Gușanu.⁴¹ În ambele cazuri se analizează latura obiectivă a luării de mită.

Despre efectul lipsei de percepere a pretinderii sau a percepției inadecvate a acesteia relatează V. Dabu, L. Radu și A.-M. Gușanu: „În situația în care „pretinderea” exprimată de subiectul activ nu a fost înțeleasă de subiectul pasiv înseamnă că nu prezintă pericolul social necesar existenței acestei infracțiuni fiind imposibil de satisfăcut (pretinderea)”.⁴² Potențialul mituitor nu întotdeauna are calitatea de subiect pasiv (victimă). În celelalte privințe, suntem de acord cu V. Dabu, L. Radu și A.-M. Gușanu. De aceea, dacă pretinderea nu este percepută de către destinatar cu conotația pe care o are în vedere adresantul, lipsește temeiul aplicării art. 333 CP RM.

În cazul infracțiunii de trafic de influență, prevăzute la alin. (1) art. 326 CP RM, extorcarea este o modalitate faptică a modalității normative de pretindere. În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, abordarea este alta, și anume – extorcarea constituie o modalitate normativă distinctă, nu o expresie a modalității normative de pretindere. Din aceste considerente, nu poate fi acceptată părerea lui V. Dabu și L. Radu: „Uneori pretinderea include chiar și o oarecare constrângere indiferent dacă motivul și modalitatea de constrângere sunt sau nu legale ori abuzive”.⁴³

Nu poate fi trecută cu atenția o lucrare fundamentală pentru partea specială a dreptului penal al Republicii Moldova, elaborată de către S. Brînza și V. Stati⁴⁴, editată în 2015.

---

³⁹ Popov R. *Subiectul infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din partea specială a Codului penal*. Chișinău: CEP USM, 2012, p. 282-284. 315 p.

⁴⁰ Dabu V., Radu L. Unele considerații privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Pro Lege*, 2012, nr. 3, p. 38-90.

⁴¹ Dabu V., Gușanu A.-M. Latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Revista de Drept Penal*, 2014, nr. 1, p. 26-52.

⁴² Dabu V., Radu L. Unele considerații privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Pro Lege*, 2012, nr. 3, p. 38-90; Dabu V., Gușanu A.-M. Latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Revista de Drept Penal*, 2014, nr. 1, p. 26-52.

⁴³ Dabu V., Radu L. Unele considerații privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Pro Lege*, 2012, nr. 3, p. 38-90.

⁴⁴ Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.

În cadrul acestei lucrări, se definește noțiunea „infracțiuni de corupție în sectorul privat”, se face caracterizarea generală a acestor infracțiuni și se disting tipurile infracțiunilor de corupție în sectorul privat.

Se argumentează că „în art. 333 CP RM – sub aceeași denumire marginală de luare de mită – sunt reunite cinci variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni”⁴⁵, iar „în art. 334 CP RM – sub aceeași denumire marginală de dare de mită – sunt reunite trei variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.”⁴⁶ Se stabilește conținutul semnelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM: obiectul juridic special; obiectul material sau imaterial; victima; fapta prejudiciabilă; vinovăția; motivul; scopul; calitatea specială a subiectului. Se explică semnificația sintagmei „nu i se cuvine” din art. 333 și 334 CP RM: „remunerația pretinsă, acceptată sau primită nu este legal datorată persoanei în cauză. Altfel spus, este indispensabil ca, reieșind din reglementările normative în vigoare, persoana mituită să nu fie îndrituită a pretinde, a accepta sau a primi o astfel de remunerație. Remunerația este necuvenită și atunci când se pretinde, se acceptă sau se primește peste ceea ce este datorat”⁴⁷. Se analizează cele patru modalități normative cu caracter alternativ ale infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 333 CP RM. Se relevă că această infracțiune „este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul pretinderii, acceptării sau primirii în întregime a remunerației ilicite”⁴⁸. Se evidențiază cele patru forme ale scopului infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. O atenție sporită se acordă analizei noțiunilor ce caracterizează cele patru calități speciale ale subiectului infracțiunilor de luare de mită (arbitrul ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu; persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; persoana care lucrează pentru o astfel de organizație; participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat): „arbitru”; „acord de arbitraj”; „organizație comercială”; „organizație necomercială”; „eveniment sportiv”; „pariu” etc. În contextul infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 333 CP RM, sunt stabilite cele trei modalități faptice ale extorcării. Se analizează cele trei modalități normative cu caracter alternativ ale infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 334 CP RM. Se arată că infracțiunea dată „este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul promisiunii, oferirii sau dării în întregime a recompensei ilicite”⁴⁹. În fine, sunt examinate temeiurile de liberare de răspundere penală prevăzute la alin. (4) art. 334 CP

---

⁴⁵ *Ibidem*, p. 942.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 958.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 945.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 946.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 961.

RM: 1) mita i-a fost extorcată mituitorului; 2) mituitorul s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea.

S.D. Dobre⁵⁰ a susținut în 2018 teza de doctorat care are ca obiect de analiză luarea de mită și darea de mită.

Primirea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, nu se rezumă nici pe departe la preluarea manuală. În acest context, S.D. Dobre afirmă: „Primirea poate îmbrăca diverse forme, prin remiterea unor bunuri către un terț față de care funcționarul avea o obligație care se stinge în acest mod, fie prin lăsarea bunilor în locuri indicate de funcționar, pentru ca ulterior să intre în posesia acestora, prin indicarea unor membri de familie care să fie beneficiari ai bunurilor respective. Prin astfel de activități, mituitul și mituitorul consideră că se protejează, se pun la adăpost de eventualele legături directe de care ar fi ținuti a răspunde în fața organelor de cercetare. Se practică din ce în ce mai des luarea și darea de mită prin interpuși. [...] Primirea nu este condiționată de remiterea efectivă a banilor, bunurilor, ci poate îmbrăca și forma unor acte file de cec, oferirea unui testament etc.”⁵¹ Cu alte cuvinte, primirea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, nu presupune obligatoriu ca persoana mituită să aibă un contact direct cu mituitorul în momentul obținerii în posesie, al dobândirii sau al beneficierii de remunerația ilicită.

S.D. Dobre definește astfel noțiunea de promisiune: „Promisiunea presupune angajamentul pe care o persoană și-l asumă față de un funcționar de a-i remite în viitor o sumă de bani, bunuri sau alte foloase sub condiția acționării în sensul dorit de mituitor. Angajamentul asumat de mituitor are caracterul unui act unilateral, ceea ce presupune că nu este obligatoriu ca promisiunea să fie acceptată și de cel căruia îi este adresată”.⁵² Această părere ne ajută să constatăm, în Subcapitolul 3.3 al prezentei teze, că promisiunea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 334 CP RM, presupune angajarea mituitorului, personal sau prin mijlocitor, că persoanei mituite îi vor fi transmise bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană.

În *Capitolul 2 – „Cadrul conceptual și normativ al răspunderii penale pentru luarea de mită și darea de mită”* – am analizat: noțiunea de corupție în general; conceptul de corupție în sectorul privat; reglementările din legislația altor state privind infracțiunile de luare de mită și de dare de mită.

---

⁵⁰ Dobre S.D. *Infracțiunile de luare și dare de mită în sfera normativă actuală* / Teză de doctorat. București, 2018. 234 p.

⁵¹ *Ibidem*, p. 134, 136.

⁵² Dobre S.D. *Infracțiunile de luare și dare de mită în sfera normativă actuală* / Teză de doctorat în drept. București, 2018, p. 158. 234 p.

Am dedus care sunt prevederile din Codul penal al Republicii Moldova, dedicate prevenirii și combaterii manifestărilor de corupție. Am examinat pozițiile privind corupția ca stare a societății, ca fenomen social: a) pozițiile *in abstracto*, care se rezumă la caracterizarea corupției ca fenomen ce afectează buna desfășurare a relațiilor sociale; b) pozițiile *in concreto*, care relevă conținutul fenomenului corupției. Am argumentat că fapta de abuz de putere sau de abuz de serviciu nu poate fi echivalată cu corupția. Am stabilit că interpretarea îngustă a noțiunii de corupție reduce această noțiune la înțelesul de „corupere (mituire)”. Am demonstrat că termenul „corupție” nu se poate referi la o singură componentă de infracțiune. Acest termen poate desemna un grup de fapte infracționale sau non-infracționale. Am identificat conținutul noțiunii „acte de corupție în sectorul privat”. Am definit noțiunea „corupție corporativă”. Am constatat că eventuala comasare într-un singur capitol al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova a faptelor de corupție din sectorul public cu faptele de corupție din sectorul privat ar avea ca efect încălcarea principiului individualizării sancțiunilor. Nu în ultimul rând, am relevat asemănările și deosebirile dintre concepțiile de incriminare a luării de mită și a dării de mită din legile penale ale altor state și concepția corespunzătoare din legea penală autohtonă.

În *Capitolul 3* – „Elementele constitutive obiective ale infracțiunilor de luare de mită și de dare de mită” – am analizat: obiectul juridic al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM (obiectul juridic generic al acestor infracțiuni; obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM); obiectul material (imaterial) și victima acestor infracțiuni; latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM.

Am determinat conținutul obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în *Capitolul XVI* al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, precum și al obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Am argumentat că, în cazul acestor infracțiuni, obiectul imaterial îl reprezintă remunerația ilicită în formă incorporală. O entitate ilegală este, de fapt, o entitate legală căreia făptuitorul îi conferă conotații ilegale. Omitând desfășurarea în strictă conformitate cu legea a activităților remunerate în sectorul privat, persoana mituită ia remunerația contrar legii, iar mituitorul dă remunerația contrar legii. Cu alte cuvinte, sfidând prevederile art. 333 CP RM, persoana mituită ignoră obligația care i se impune de a pretinde, a accepta și a primi o remunerație în condiții de legalitate. Desconsiderând prevederile art. 334 CP RM, mituitorul ignoră obligația care i se impune de a promite, a oferi și a da o remunerație în condiții de legalitate. O remunerație luată sau dată în astfel de condiții devine ilicită. În oricare dintre formele stabilite în art. 459, 467, 469-471 CCi RM, ca și în alte forme admise de doctrina juridică, bunurile pot reprezenta obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Monedele virtuale reprezintă bunuri în sensul

art. 333 și 334 CP RM. Obiectul material al infracțiunilor, prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, pot să-l reprezinte, printre altele: a) organele, țesuturile sau celulele de origine umană; b) așa-numitele „semne bănești” ale unor formațiuni statale autoprocimate. În prezența anumitor condiții, entitățile false (produsele false, documentele false, informațiile false etc.) pot să constituie obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Pretinderea, acceptarea, primirea, extorcarea, promisiunea, oferirea sau darea bunurilor, a căror circulație este limitată sau interzisă prin lege, în scopul specificat în art. 333 și 334 CP RM, trebuie calificată doar ca luare de mită și/sau dare de mită, fără referirea suplimentară la normele privind răspunderea pentru traficul ilegal al acestora. Pentru calificarea faptei în baza art. 333 și 334 CP RM, nu contează dacă serviciul are un caracter patrimonial sau nepatrimonial. Important este ca serviciul să reprezinte contraechivalentul conduitei pe care persoana mituită se angajează să o manifeste în interesul mituitului.

În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM care au fost săvârșite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 207/2016, se aplică art. 126 CP RM (în varianta de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 207/2016) cu condiția că art. 126 CP RM (în varianta de după intrarea în vigoare a Legii nr. 207/2016) înrăutățește situația subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 333 sau 334 CP RM. În cazul aceluiași infracțiuni care au fost săvârșite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 207/2016, nu se aplică art. 126 CP RM (în varianta de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 207/2016) cu condiția că art. 126 CP RM (în varianta de după la intrarea în vigoare a Legii nr. 207/2016) ameliorează situația subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 333 sau 334 CP RM. Exclusiv alin. (4) art. 333 CP RM trebuie aplicat pentru acțiunea făptuitorului care mai conține semnele constitutive ale infracțiunilor prevăzute la alin. (1), (2) sau (3) art. 333 CP RM. Corpul victimei reprezintă obiectul material secundar al infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 333 CP RM, dacă această infracțiune presupune aplicarea violenței asupra victimei. Bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă, nu i se cuvin mituitului atunci când: a) lipsește o prevedere de lege (în sensul larg al cuvântului) care i-ar permite acestuia să pretindă, să accepte sau să primească remunerația respectivă; b) ameliorarea situației mituitului se datorează pretinderii, acceptării sau primirii de către acesta a bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă. Dacă remunerația este legal datorată persoanei care o pretinde, o acceptă sau o primește, persoana în cauză încălcând modul de pretindere, acceptare sau primire a remunerației, nu pot fi aplicate art. 333 și 334 CP RM. În asemenea cazuri nu se exclude aplicarea art. 335 din Codul penal sau la art. 312 CC RM. Victima infracțiunii, prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 333 CP RM, este persoana căreia îi este extorcată remunerația ilicită, a cărei libertatea de voință, libertate psihică, integritate corporală sau sănătate suferă atingere.

Am definit noțiunile care desemnează modalitățile normative ale infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Astfel, pretinderea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, presupune adresarea cu tărie mituitorului de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor, a pretenției de obținere a unor bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Noțiunea de acceptate (utilizată în art. 333 CP RM) presupune, după caz: a) agrearea de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor, a dării de către mituitor a unor bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană; b) darea consimțământului de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor, pentru oferta ori promisiunea mituitorului de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Primirea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM, presupune obținerea în posesie, dobândirea, beneficierea de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Extorcarea în accepția lit. c) alin. (2) art. 333 CP RM, presupune adresarea cu tărie mituitorului de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor, a pretenției – însoțite de amenințare, de aplicarea violenței sau de exercitarea presiunii care nu implică nici amenințare, nici aplicarea violenței – de obținere a unor bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Aplicarea lit. c) alin. (2) art. 333 CP RM este autosuficientă și nu necesită calificare suplimentară conform art. 152 sau 155 CP RM ori a art. 78 CC RM. Dacă violența aplicată în contextul extorcării se exprimă în vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, trebuie să se aplice art. 333 (cu excepția lit. c) alin. (2)) și art. 151 CP RM. Promisiunea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 334 CP RM, presupune angajarea mituitorului, personal sau prin mijlocitor, că persoanei mituite îi vor fi transmise bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Oferirea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 334 CP RM, presupune propunerea, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Darea, ca modalitate normativă a infracțiunilor prevăzute la art. 334 CP RM, presupune predarea, cedarea, prestarea, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii, avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană.

Am stabilit că etapa de tentativă de infracțiune este posibilă în prezența oricăreia dintre modalitățile normative prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. În fine, am relevat că, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, pregătirea este posibilă cu condiția că modalitățile normative, prevăzute de acest articol, nu implică spontaneitate.

În *Capitolul 4* – „Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor de luare de mită și de dare de mită” – am analizat: latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM (vinovăția în cazul acestor infracțiuni; motivul și scopul infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM); subiectul infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM (persoana juridică în calitate de subiect al acestor infracțiuni; calitatea specială a subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM; provocarea infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM; mijlocirea acestor infracțiuni; liberarea mituitorului de răspundere penală în corespundere cu alin. (4) art. 334 CP RM).

Am determinat forma și tipul de vinovăție manifestată în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Am stabilit particularitățile ce caracterizează motivul și scopul acestor infracțiuni. Astfel, nu doar interesul material poate sta la baza infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM. Faptul, că aceste infracțiuni pot avea un obiect imaterial care are o sorginte nepatrimonială, influențează asupra conținutului motivelor acestor infracțiuni. Dând mită, făptuitorul se poate ghida de motive dintre cele mai diferite, nu neapărat de interesul material sau de dorința de a obține foloase nepatrimoniale. La fel, motivul infracțiunilor, prevăzute la art. 334 CP RM, poate consta în: răzbunare; gelozie; invidie; ură etc. Scopul luării de mită și al dării de mită este același, deoarece infracțiunile, prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, pot fi considerate laturi ale unei înțelegeri, convenții, învoielii, în care persoana mituită și mituitorul urmăresc, așa cum este firesc, un scop comun. Dacă conținutul funcției exercitate de persoana mituită este stabilit de acte de reglementare secundară, acestea trebuie să fie întocmite în temeiul unui act normativ de nivel superior. Dacă actele de reglementare primară și/sau actele de reglementare secundară nu sunt suficient de clare, limitele competenței de serviciu a persoanei mituite trebuie să fie stabilite într-un asemenea mod încât interpretarea art. 333 CP RM să nu fie extensivă și defavorabilă persoanei mituite. Referitor la ipoteza „contrar funcției” din art. 333 și 334 CP RM, este necesar de precizat că acțiunea îndeplinită, neîndeplinită, întârziată sau grăbită presupune că persoana mituită urmărește să săvârșească o infracțiune sau o altă faptă ilegală. Nu avem nici un temei să reducem sfera acțiunii date la o infracțiune. Acțiunea îndeplinită, neîndeplinită, întârziată sau grăbită presupune că persoana mituită urmărește să săvârșească o faptă contrară fie unei reglementări primare, fie unei reglementări secundare care este întocmită în temeiul unei reglementări primare. Dacă scopul urmărit de persoana mituită își găsește realizarea, în afară de

art. 333 CP RM ar putea fi aplicat art. 239, 240, 244, 245, 245¹ - 245¹², 335, 335¹, 361 etc. din CP RM sau o normă extrapenală ce prevede răspunderea pentru acțiunea îndeplinită, neîndeplinită, întârziată sau grăbită de către persoana mituită. Dacă remunerația ilicită a fost pretinsă, acceptată, primită, extorcată, promisă, oferită sau dată după îndeplinirea, neîndeplinirea, întârzierea sau grăbirea îndeplinirii unei acțiuni în exercițiul funcției persoanei mituite sau contrar acesteia, singura concluzie este că art. 333 și 334 CP RM nu pot fi aplicate. În acest caz nu poate fi aplicat nici art. 315 CC RM.

Am argumentat că subiect al infracțiunilor, prevăzute la art. 334 CP RM, nu poate fi structura organizatorică sau organul care: a) înfăptuiește, în baza legii, acțiuni obligatorii pentru persoanele fizice sau juridice, și b) a fost creat printr-un act normativ. Am demonstrat că autorități publice în accepția alin. (3) și (4) art. 21 CP RM trebuie considerate oricare persoane juridice de drept public, care corespund criteriilor stabilite în art. 7 și 8 din Codul administrativ. Am identificat semnele constitutive ale noțiunii „provocarea luării de mită sau a dării de mită”. Am dedus condițiile în care provocarea luării de mită sau a dării de mită lipsește. Am definit noțiunea „mijlocire a săvârșirii infracțiunii”. Am stabilit de ce ca furt (nu ca delapidare a averii străine) trebuie calificată sustragerea bunurilor la care mijlocitorul fictiv a obținut acces după ce le-a primit de la mituitor pentru a le transmite persoanei mituite. Am determinat că constrângerea fizică sau psihică (art. 39 CP RM) este o cauză ce exclude caracterul penal al faptei. Situația diferă în cazul extorcării mitei în sensul alin. (4) art. 334 CP RM. În acest caz nu putem spune că lipsește componenta de infracțiune. Am dedus că mituitorul poate adresa autodenunțul său doar către organul de urmărire penală. Se are în vedere nu orice organ de urmărire penală, dar numai acela care are în competență infracțiunile prevăzute la art. 334 CP RM.

În fine, în *Capitolul 5* – „Circumstanțele agravante ale infracțiunilor de luare de mită și de dare de mită” – am analizat: luarea de mită și darea de mită săvârșite de două sau mai multe persoane; luarea de mită și darea de mită săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale.

Am argumentat că infracțiunile, prevăzute la art. 333 CP RM, au nu pur și simplu un subiect special. Ele au o componentă specială. Am stabilit că persoanele, care nu au calitatea specială cerută de art. 333 CP RM, vor răspunde nu pentru o infracțiune distinctă – organizarea luării de mită, instigarea la luarea de mită sau complicitatea la luarea de mită. Ele vor răspunde pentru participație la luarea de mită. Am demonstrat că, dacă coautorul a început realizarea laturii obiective a luării de mită sau dării de mită, el va fi liberat de răspundere penală în baza art. 56 CP RM numai dacă a întreprins toate măsurile ce depindeau de el pentru a preîntâmpina comiterea infracțiunii de către alt coautor sau alți coautori. Am relevat că prevederile de la alin.

(2) și (5) art. 42 CP RM sunt vulnerabile sub aspectul corespunderii acestora regulii prevăzute de alin. (2) art. 3 CP RM. Am constatat că nu întotdeauna infracțiunea, săvârșită în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale, este o infracțiune săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală. Nu în ultimul rând, am evidențiat că, indiferent dacă luarea de mită sau darea de mită în interesul grupului criminal organizat sau al organizației criminale este comisă de un membru al acestui grup / al acestei organizații sau de o persoană din afara acestui grup / acestei organizații, aplicarea lit. b) alin. (3) art. 333 sau lit. b) alin. (3) art. 334 CP RM exclude referirea la alin. (2) art. 42 CP RM.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Ca rezultat al studiului efectuat, realizând o sinteză, ajungem la următoarele *concluzii generale*:

1) nu poate exista un conținut universal al noțiunii de corupție care să satisfacă cerințele tuturor actelor normative care o vizează. Corupția este un fenomen al cărui conținut trebuie stabilit în funcție de timpul, locul și contextul în care acesta se manifestă;

2) faptele penale și faptele contravenționale, enumerate în alin. (2) și (3) art. 44 al Legii nr. 82/2017, formează conținutul noțiunii de corupție în sensul acestei legi. Toate celelalte fapte exced sfera noțiunii în cauză. Anume aceasta este interpretarea pe care o oferă legislația în vigoare a Republicii Moldova;

3) corupția în sectorul privat se exprimă în utilizarea funcției în cadrul entităților private, contrar legii, în interes privat. În acest caz, prin interes privat se are în vedere nu interesul entității private în care coruptul își desfășoară activitatea. Interesul privat, care se află la baza utilizării funcției în cadrul entităților private, contrar legii, este un interes eminentemente ilegal;

4) libertatea de întreprinzător, în particular, și libertatea economică, în general, nu are un caracter absolut. În cazul în care, sub paravanul exercitării acestei libertăți, se comit abuzuri care posedă un suficient grad de pericol social, apare temeiul intervenției dreptului penal. Nu doar sectorul public, ci și sectorul privat poate fi supus acestei intervenții care are conotația de ultim resort;

5) obiectul material sau imaterial este un semn secundar obligatoriu al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. Dacă acest semn lipsește, atunci fapta nu poate fi calificată în baza art. 333 sau 334 CP RM;

6) pentru ca acțiunea să fie ilegală în sensul art. 333 și 334 CP RM, interesul făptuitorului trebuie să fie în dezacord cu interesul organizației comerciale, obștești ori al unei alte organizații nestatale, pe care făptuitorul remunerat o reprezintă sau al cărei reprezentant este remunerat de către făptuitor;

7) persoana, care exercită în fapt, nu și în drept, atribuțiile de arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de persoană care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală, de persoană care lucrează pentru o astfel de organizație ori de participant la un eveniment sportiv de pariat, nu poate fi subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 333 CP RM;

8) prin „provocarea unei fapte prevăzute de legea penală” trebuie de înțeles fapta provocatorului de inițiere a săvârșirii infracțiunii ce urmează a fi imputată persoanei provocate care, înainte de contactul cu provocatorul, nu fusese predispusă să comită acea infracțiune, cu

condiția că persoana provocată nu conștientizează că săvârșirea infracțiunii a fost inițiată de către provocator pentru a crea o aparență, o falsă reprezentare cu privire la săvârșirea infracțiunii de către persoana provocată și pentru a-i prejudicia prin aceasta interesele;

9) transmiterea de către mijlocitor a obiectului material (imaterial) al luării de mită sau a dării de mită nu poate fi calificată conform alin. (5) art. 42 și art. 333 CP RM sau conform alin. (5) art. 42 și art. 334 CP RM.

Venim cu următoarele **recomandări** de perfecționare a legislației și a actelor de interpretare a legii penale:

1) completarea definiției noțiunii „integritate în sectorul privat”, formulate în art. 3 al Legii nr. 82/2017: după cuvintele „organizațiilor comerciale” să fie introdus textul „a organizațiilor obștești sau a altor organizații nestatale”;

2) completarea art. 21 cu două alineate:

„(3²) În cazul în care subiect al infracțiunii este persoana împuternicită cu funcții de conducere în sensul alin. (3¹) din prezentul articol, aceasta se asimilează cu administratorul de fapt al persoanei juridice.

(3³) Administrator de fapt al persoanei juridice este persoana fizică care nu deține o funcție în organul de conducere al persoanei juridice în cauză și care nu este investită în modul stabilit de lege cu dreptul de a exercita funcții sau acțiuni administrative de dispoziție ori organizatorico-economice în cadrul acestei persoanei juridice, dar care determină în fapt deciziile luate de persoana juridică în cauză, datorită participării prevalente la capitalul autorizat al acesteia sau a altor circumstanțe”;

3) completarea art. 35 CP RM cu litera f¹) „provocare”;

4) completarea Capitolului III din partea generală a Codului penal cu art. 40² „Provocare” cu următorul conținut:

„(1) Nu constituie infracțiune fapta, prevăzută de legea penală, în cazul în care o altă persoană a provocat săvârșirea acesteia.

(2) Fapta se consideră săvârșită în rezultatul provocării dacă provocatorul a inițiat săvârșirea ei pentru a o imputa persoanei provocate care, înainte de contactul cu provocatorul, nu fusese predispusă să comită acea faptă, cu condiția că persoana provocată nu conștientizează că săvârșirea faptei a fost inițiată de către provocator pentru a crea o aparență, o falsă reprezentare cu privire la săvârșirea infracțiunii de către persoana provocată, și pentru a-i prejudicia prin aceasta interesele”;

5) completarea alin. (2) art. 42 CP RM astfel încât, după textul „[...] prezentul cod.” să fie introdusă o propoziție nouă: *„De asemenea se consideră autor persoana care are calitatea specială a subiectului infracțiunii, cerută de norma din partea specială a legii penale, și care săvârșește infracțiunea prin intermediul unei persoane care nu posedă o astfel de calitate”*;

6) completarea alin. (5) art. 42 CP RM astfel încât, între cuvintele „[...] sau instrumente...” și „[...] ori înlăturare de obstacole [...]” să fie inclus textul „[...], transmiterea obiectului material (imaterial) al infracțiunii (în cazul în care această acțiune nu presupune executarea integrală sau parțială a laturii obiective a infracțiunii) [...]”;

7) completarea Codului penal cu articolul 310¹ „Provocarea unei fapte prevăzute de legea penală”, cu următoarea dispoziție și sancțiune:

„Provocarea unei fapte prevăzute de legea penală, i.e. inițierea săvârșirii infracțiunii ce urmează a fi imputată persoanei provocate care, înainte de contactul cu provocatorul, nu fusese predispusă să comită acea infracțiune, cu condiția că persoana provocată nu conștientizează că săvârșirea infracțiunii a fost inițiată de către provocator pentru a crea o aparență, o falsă reprezentare cu privire la săvârșirea infracțiunii de către persoana provocată, și pentru a-i prejudicia prin aceasta interesele, dacă acțiunea de provocare a unei fapte prevăzute de legea penală nu întrunește elementele infracțiunilor prevăzute la art. 310-312 sau art. 328 CP RM,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani”;

8) modificarea în modul următor a alin. (4) art. 334: *„Persoana care a dat mită este liberată de răspundere penală dacă mita i-a fost extorcată. Persoana care a luat sau a dat mită este liberată de răspundere penală dacă persoana s-a autodenunțat în condițiile stabilite de art. 264 din Codul de procedură penală”*;

9) completarea sancțiunilor din art. 333 CP RM cu următoarele texte:

– „ , iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 11000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate” (alin. (1));

– „ , iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 12000 la 15000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate” (alin. (2));

– „ , iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 14000 la 17000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice” (alin. (3));

– „ , iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate” (alin. (4));

10) completarea explicației din pct. 17 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 23/2004, astfel încât după textul „...drept sustragere prin furt.” să fie introdusă propoziția: *„Ca furt trebuie calificată și sustragerea bunurilor la care mijlocitorul fictiv a obținut acces după ce le-a primit de la mituitor (corupător; cumpărătorul de influență) pentru a le transmite persoanei mituite (persoanei corupte; traficantului de influență). În acest caz, condiția obligatorie este ca intenția de a sustrage bunurile să apară la mijlocitorul fictiv după ce ele i-au fost transmise, nu înainte de aceasta”*.

Avantajele acestor recomandări se evidențiază în următoarele domenii:

a) domeniul legislativ: i) noțiunea „integritate în sectorul privat”, formulată în art. 3 al Legii nr. 82/2017, ar fi armonizată cu prevederile art. 124, 333 și 334 CP RM; ii) ar fi reglementată răspunderea administratorului de fapt al persoanei juridice; iii) ar fi consacrat normativ pericolul social al provocării săvârșirii unei infracțiuni, precum și al mijlocirii săvârșirii unei infracțiuni; iv) în sancțiunile art. 333 CP RM s-ar lua în considerare posibilitatea evoluării unei persoane juridice ca administrator al unei alte persoane juridice etc.;

b) domeniul jurisprudențial: ar fi facilitată disocierea de către instanțele de judecată a furtului de mijlocirea fictivă a mituirii;

c) domeniul economic: ar fi evitate cheltuielile legate de admiterea de erori judiciare în procesul de calificare a faptelor în baza art. 333 și 334 CP RM.

Planul cercetării de perspectivă include următoarele repere:

1) aprofundarea analizei persoanei juridice ca subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, a provocării acestor infracțiuni, precum și mijlocirii infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM;

2) examinarea posibilității săvârșirii luării de mită sau a dării de mită în interesul statului, al unei organizații internaționale sau al societății;

3) elaborarea unui ghid metodic, destinat procurorilor / judecătorilor / avocaților, consacrat soluționării problemelor de calificare a faptelor în baza art. 333 și 334 CP RM.

BIBLIOGRAFIE

A. Surse în limba română

1. Brînza C. Aspectele de drept penal ale provocării luării de mită sau a dării de mită. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe sociale”, 2020, nr. 3, p. 184-197.*
2. Brînza C. Autodenunțarea mituitorului ca temei de liberare a acestuia de răspundere penală. În: *Modern Scientific Challenges and Trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20 th July, 2019).* Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2019, p. 32-36.
3. Brînza C. Categoriile obiectului material sau imaterial al infracțiunilor de luare de mită și de dare de mită. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021.* Chișinău: CEP USM, 2021, p. 308-318.
4. Brînza C. Conceptul de corupție în sectorul privat. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав-Хмельницкий, 2018, Вып. 8, ч. 3, p. 76-86.*
5. Brînza C. Conexitatea luării de mită cu traficul de influență: considerații teoretice și practice. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională: Științe juridice: Rezumate ale comunicărilor.* Chișinău: CEP USM, 2018, p. 263-266.
6. Brînza C. Corupția în sectorul privat: analiza de drept penal comparat. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20th August, 2018).* Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2018, p. 21-26.
7. Brînza C. Corupția în sectorul privat: aspecte de drept penal comparat. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав-Хмельницкий, 2018, Вып. 8, ч. 3, p. 87-95.*
8. Brînza C. Efectele lipsei calității speciale a subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 333 din Codul penal. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe sociale”, 2021, nr. 3, p. 103-115.*
9. Brînza C. Extorcarea mitei ca temei de liberare a mituitorului de răspundere penală. În: *Modern Scientific Challenges and Trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20 th July, 2019).* Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2019, p. 26-31.
10. Brînza C. Implicații penale ale statutului juridic al administratorului și al lichidatorului. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională: Științe juridice: Rezumate ale comunicărilor.* Chișinău: CEP USM, 2020, p. 22-25.
11. Brînza C. Latura obiectivă a luării de mită și a dării de mită. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (7-9 June, 2021).* Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2021, p. 44-50.
12. Brînza C. Luarea de mită și darea de mită săvârșite de două sau mai multe persoane. În: *Polish Science Journal, 2019, Issue 7, p. 45-59.*
13. Brînza C. Mijlocirea luării de mită sau a dării de mită. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe sociale”, 2020, nr. 8, p. 138-151.*
14. Brînza C. Monedele virtuale ca remunerație ilicită în cazul luării de mită și al dării de mită. În: *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice internaționale, ediția a 7-a, 26 februarie 2021.* Chișinău: S.n., 2021, p. 277-280.
15. Brînza C. Motivul și scopul luării de mită și ale dării de mită. În: *Polish Science Journal, 2021, Issue 6, Part 3, p. 90-96.*

16. Brînza C. Obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVI din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (30th August, 2020)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2020, p. 55-67.
17. Brînza C. Obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (30th August, 2020)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2020, p. 68-76.
18. Brînza C. Obiectul material sau imaterial al infracțiunilor de luare de mită și de dare de mită: considerații introductive. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021*. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 300-307.
19. Brînza C. Reflecții cu privire la conținutul noțiunii de corupție. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis”*. Seria „Științe sociale”, 2019, nr. 3, p. 146-159.
20. Brînza C. Semnificația sintagmei „ce nu i se cuvin” din dispozițiile art. 333 și 334 din Codul penal. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională: Științe juridice: Rezumate ale comunicărilor*. Chișinău: CEP USM, 2019, p. 147-151.
21. Brînza C. Statutul juridic al unor categorii de persoane din perspectiva alin. (2) art. 123 și art. 124 din Codul penal. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis”*. Seria „Științe sociale”, 2021, nr. 8, p. 105-113.
22. Brînza C. Vinovăția în cazul infracțiunilor de luare de mită și de dare de mită. În: *Revista Națională de Drept*, 2021, nr. 1, p. 98-109.
23. Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
24. Copetchi S. Provocarea infracțiunii în contextul măsurilor speciale de investigație (II). În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2017, nr. 3, p. 18-25.
25. Cușnir V. *Corupția: reglementări de drept, activități de prevenire și combatere. Partea I*. Chișinău: Academia de Poliție Ștefan cel Mare, 1999. 155 p.
26. Cușnir V. Fenomenul corupției: între percepție și reacție socială. În: *Akadosmos*, 2015, nr. 4, p. 97-105.
27. Cușnir V. *Incriminarea corupției în legislația penală a Republicii Moldova / Autoreferat al tezei de doctor habilitat în drept*. Chișinău, 2005. 58 p.
28. Dabu V., Gușanu A.-M. Latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Revista de Drept Penal*, 2014, nr. 1, p. 26-52.
29. Dabu V., Radu L. Unele considerații privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită în noul Cod penal. În: *Pro Lege*, 2012, nr. 3, p. 38-90.
30. Danileț C. *Corupția și anticorupția în sistemul juridic*. București: C.H. Beck, 2009. 209 p.
31. Diaconescu H. *Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*. București: All Beck, 2005. 580 p.
32. Dinuică D., Guiu M.K. Luarea de mită în noul Cod penal. În: *Revista Universul Juridic*, 2015, nr. 6, p. 45-53.
33. Nastas I. *Coruperea pasivă și coruperea activă în reglementarea legislației penale a Republicii Moldova / Teză de doctor în drept*. Chișinău, 2009. 196 p.
34. Popov R. *Subiectul infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din Partea Specială a Codului penal*. Chișinău: CEP USM, 2012. 315 p.
35. Stati V. Luarea de mită de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat. Darea de mită unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat. Analiză de drept penal. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe sociale”*. Chișinău: CEP USM, 2013, nr. 8, p. 96-106.

36. Stoian Gh. Considerații teoretice și practice privind latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită. În: *Pro Lege*, 2010, nr. 2, p. 57-68.
37. Timofei C. Răspunderea penală pentru traficul de influență. Chișinău: CEP USM, 2012. 322 p.

B. Surse în alte limbi

38. *Criminal Law Convention on Corruption*. Disponibil: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/173.htm>
39. *Explanatory Report to the Criminal Law Convention on Corruption*. Disponibil: <https://rm.coe.int/16800cce441999>
40. *United Nations Convention against Corruption*. Disponibil: http://www.unodc.org/pdf/crime/convention_corruption/signing/Convention-e.pdf
41. Волженкин Б.В. *Служебные преступления*. Москва: Юристъ, 2000. 368 p.
42. Гришин Д.А. *Уголовная ответственность за преступления в сфере интересов службы в коммерческих и иных организациях* / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Тюмень, 2008. 23 p.
43. Кононов Д.А. *Злоупотребление полномочиями и коммерческий подкуп: уголовно-правовая характеристика* / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2016. 184 p.
44. Маркарян А.В. Интересы службы в коммерческих и иных организациях как объект уголовно-правовой охраны по уголовному законодательству России. În: *Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики. Матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Том 1. Кримінальне, кримінально-виконавче право та кримінологія (8 жовтня 2010 року)*. Одеса, 2010, p. 185-189.
45. Маслов Е.В. Интересы службы в коммерческих и иных организациях как объект уголовно-правовой охраны. În: *Вестник Московского университета МВД России*, 2009, № 5, p. 122-125.
46. Онуфриенко А.В. *Система преступлений коррупционной направленности* / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2015. 234 p.
47. Семенов Д.А. *Уголовно-правовая оценка подкупа* / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 1999. 274 p.
48. Шимшилова Э.С. Субъективная сторона преступлений коррупционной направленности, совершаемых в коммерческих организациях. În: *Молодой ученый*, 2018, № 49, p. 184-186.
49. Шнитенков А. Спорные вопросы регламентации в УК РФ понятия лица, выполняющего управленческие функции в коммерческой или иной организации. În: *Уголовное право*, 2004, № 2, p. 82-83.
50. Элекина С.В. *Преступления против интересов службы в коммерческих и иных организациях: вопросы криминализации, кодификации и квалификации* / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Самара, 2020. 259 p.
51. *Энциклопедия уголовного права. Т. 20. Преступления против интересов службы в коммерческих и иных организациях*. Санкт-Петербург: Издание профессора Малинина – СПб ГКА, 2012. 668 p.
52. Комар В.В. *Поняття та види підкупу за кримінальним законодавством України* / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії). Одеса, 2020. 267 p.
53. Невмержицкий С.В. *Корупція як соціально-політичне явище: особливості проявів і механізми подолання в сучасній Україні* / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. Київ, 1999. 179 p.

54. Плекан В.В. *Кримінальна відповідальність за посередництво у наданні та (або) одержанні неправомірної вигоди* / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київ, 2016. 21 р.

ADNOTARE

Brînză Cristian, „Răspunderea penală pentru luarea de mită și darea de mită”. Teză de doctorat în drept. Școala Doctorală de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 582 titluri, 318 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 22 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: corupție; mituire; luarea de mită; darea de mită; remunerație ilicită; sectorul privat; organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală.

Domeniul de studiu. Lucrarea face parte din domeniul dreptului penal, partea specială.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul tezei rezidă în investigarea aprofundată a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM, în soluționarea controverselor legate de interpretarea acestor articole, precum și în formularea de recomandări necesare îmbunătățirii calității legii penale, a unor norme extrapenale complementare, precum și a actelor de interpretare a legii penale. Pentru a realiza scopul dat, ne propunem următoarele *obiective*: relevarea implicațiilor juridico-penale ale noțiunii de corupție, precum și a semnificației acestei noțiuni din perspectiva art. 333 și 334 CP RM; examinarea viziunilor teoretice cu privire la răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM; stabilirea conținutului semnelor constitutive ale acestor infracțiuni, precum și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM; analiza aspectelor de drept penal comparat ale răspunderii pentru luarea de mită și darea de mită; interpretarea art. 333 și 334 CP RM prin prisma reglementărilor internaționale referitoare la prevenirea și combaterea corupției în sectorul privat; recurgerea la normele de natură extrapenală în vederea interpretării art. 333 și 334 CP RM, precum și a demarcării sferei de aplicare a acestor articole; disocierea faptelor, incriminate la art. 333 și 334 CP RM, de infracțiunile conexe; analiza practicii judiciare în materie și evidențierea dificultăților ce caracterizează aplicarea de către practicieni a art. 333 și 334 CP RM; identificarea defectelor de calitate a dispozițiilor art. 333 și 334 CP RM.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei își găsește confirmarea în faptul că, pentru prima dată în Republica Moldova, este efectuată o investigație la nivel de teză de doctorat a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 333 și 334 CP RM. În prezenta teză sunt propuse viziuni și soluții originale referitoare la: obiectul juridic secundar al luării de mită; obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM; subiectul acestor infracțiuni; agravantele infracțiunilor prevăzute la art. 333 și 334 CP RM etc.

Semnificația teoretică a tezei constă în: redefinirea bazelor conceptuale ale studiului de drept penal privind răspunderea pentru faptele incriminate la art. 333 și 334 CP RM; determinarea esenței juridice a infracțiunilor prevăzute de aceste articole; stabilirea defectelor ce caracterizează art. 333 și 334 CP RM; acumularea unui vast material teoretic și practic pentru dezvoltarea unor direcții actuale și complexe de cercetare a infracțiunilor prevăzute de aceste articole.

Valoarea aplicativă a tezei consistă în: interpretarea, în corespundere cu principiul legalității, a art. 333 și 334 CP RM contează în planul constituirii unei practici uniforme de aplicare a acestor articole, precum și pentru dezvoltarea ulterioară a concepțiilor științifice în materie; rezultatele evaluării critice a defectelor, ce caracterizează art. 333 și 334 CP RM, pot fi luate în considerare de către legiuitor în procesul de perfecționare continuă a legii penale; rezultatele, obținute în teză, își pot demonstra utilitatea în activitatea practică a organelor de urmărire penală, a procuraturii și a instanțelor judecătorești, precum și în procesul de instruire în cadrul instituțiilor de învățământ cu profil juridic.

АННОТАЦИЯ

Брынза Кристиан, «Уголовная ответственность за получение взятки и дачу взятки». Диссертация на соискание научной степени доктора права. Докторальная школа юридических наук Государственного университета Молдовы. Кишинэу, 2021

Структура диссертации: введение, пять глав, выводы и рекомендации, библиография из 582 названий, 318 страниц составляют основную часть диссертации. Достигнутые результаты опубликованы в 22 научных работах.

Ключевые слова: коррупция; взяточничество; получение взятки; дача взятки; незаконное вознаграждение; частный сектор; коммерческая, общественная или иная негосударственная организация.

Предмет исследования. Работа относится к сфере особенной части уголовного права.

Цель и задачи диссертации. *Целью* диссертации является углубленное исследование ответственности за преступления, предусмотренные ст. 333 и 334 УК РМ, разрешение разногласий, связанных с толкованием этих статей, а также формулирование рекомендаций, необходимых для повышения качества уголовного права, некоторых околоуголовно-правовых норм и актов толкования уголовного закона. Для достижения этой цели мы поставили перед собой следующие задачи: выявить уголовно-правовое значение понятия коррупции, а также содержание этого понятия с точки зрения ст. 333 и 334 УК РМ; изучение теоретических воззрений об ответственности за преступления, предусмотренные ст. 333 и 334 УК РМ; установление содержания признаков указанных преступлений, а также отягчающих обстоятельств преступлений, предусмотренных ст. 333 и 334 УК РМ; анализ сравнительно-правовых аспектов ответственности за получение взятки и дачу взятки; толкование ст. 333 и 334 УК РМ в свете международных норм по предупреждению и борьбе с коррупцией в частном секторе; обращение к околоуголовно-правовым нормам для толкования ст. 333 и 334 УК РМ; разграничение деяний, предусмотренных ст. 333 и 334 УК РМ, и смежных преступлений; анализ судебной практики по данному вопросу и определение трудностей, характерных для применения ст. 333 и 334 УК РМ; выявление недостатков качественного порядка, характеризующих положения ст. 333 и 334 УК РМ.

Научная новизна и оригинальность диссертации подтверждается тем, что впервые в Республике Молдова проводится исследование на уровне диссертации об ответственности за преступления, предусмотренные ст. 333 и 334 УК РМ. В данной диссертационной работе предлагаются оригинальные видения и решения относительно: дополнительного объекта получения взятки; предмета преступлений, предусмотренных в ст. 333 и 334 УК РМ; субъекта этих преступлений; отягчающих обстоятельств преступлений, предусмотренных ст. 333 и 334 УК РМ и т.д.

Теоретическое значение диссертации состоит в: переосмыслении концептуальных основ уголовно-правового исследования ответственности за деяния, предусмотренные ст. 333 и 334 УК РМ; определение юридической сущности деяний, предусмотренных настоящими статьями; установление недостатков, характеризующих ст. 333 и 334 УК РМ; накопление обширного теоретического и практического материала для разработки современных и комплексных направлений исследования преступлений, предусмотренных этими статьями.

Прикладное значение диссертации заключается в следующем: толкование в соответствии с принципом законности ст. 333 и 334 УК РМ представляет важность для установления единообразной практики применения этих статей, а также для дальнейшего развития научных концепций в этой области; результаты критической оценки недостатков, характеризующих ст. 333 и 334 УК РМ, могут быть приняты во внимание законодателем в процессе совершенствования уголовного законодательства; результаты, полученные в диссертации, могут быть полезными в практической деятельности органов уголовного преследования, прокуратуры и судов, а также в учебном процессе в образовательных учреждениях юридического профиля.

ANNOTATION

Brinza Cristian, „Criminal liability for taking bribes and giving bribes”. PhD in Law thesis. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova. Chişinău, 2021

The structure of the thesis: introduction, five chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 582 titles, 318 pages of basic text. The results achieved are published in 22 scientific papers.

Key-words: corruption; bribery; taking bribes; giving bribes; illicit remuneration; private sector; commercial, social, or other non-state organization.

Field of the thesis. This research refers to the field of criminal law, special part.

The purpose and the objectives of the thesis. The *purpose* of the dissertation lies in the in-depth investigation of liability for the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM, in resolving controversies related to the interpretation of these articles, as well as in formulating recommendations necessary to improve the quality of criminal law, complementary extra-criminal rules and acts of interpretation of criminal law. In order to achieve this purpose, we propose the following *objectives*: revealing the legal-criminal implications of the notion of corruption, as well as the meaning of this notion from the perspective of art. 333 and 334 CC RM; examination of theoretical views on liability for the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM; establishing the content of the constitutive signs of these offenses, as well as the aggravating circumstances of the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM; analysis of the aspects of comparative criminal law of liability for taking bribes and giving bribes; interpretation of art. 333 and 334 CC RM in the light of international regulations on preventing and combating corruption in the private sector; recourse to extra-criminal norms in order to interpret art. 333 and 334 CC RM, as well as the demarcation of the spheres of application of these articles; the dissociation of the acts, incriminated in art. 333 and 334 CC RM, from related offenses; analysis of the judicial practice in the matter and highlighting the difficulties that characterize the application by practitioners of art. 333 and 334 CC RM; identification of quality defects of the provisions of art. 333 and 334 CC RM.

The novelty and the scientific originality of the thesis is confirmed by the fact that, for the first time in the Republic of Moldova, an investigation at doctoral thesis level of liability for the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM is carried out. In this thesis, original visions and solutions are proposed regarding: the secondary juridical object of taking bribes; the material or immaterial object of the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM; the subject of these offenses; aggravating circumstances of the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM etc.

The theoretical significance of the thesis consists in: redefining the conceptual bases of the criminal law study regarding the liability for the offenses provided by the art. 333 and 334 CC RM; determining the legal essence of the offenses provided by these articles; establishing the defects that characterize art. 333 and 334 CC RM; the accumulation of a vast theoretical and practical material for the development of current and complex directions of investigation of the offenses provided by these articles.

The applicative value of the thesis consists in: the interpretation, in accordance with the principle of legality, of art. 333 and 334 CC RM are important in establishing a uniform practice for the application of these articles, as well as for the further development of scientific concepts in the field; the results of the critical evaluation of the defects, which characterize art. 333 and 334 CC RM, may be taken into account by the legislator in the process of continuous improvement of the criminal law; the results, obtained in the thesis, can demonstrate their usefulness in the activities of the criminal prosecution authorities, prosecutors and courts, as well as in the training process within the educational institutions with legal profile.

BRÎNZA Cristian

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU LUAREA DE MITĂ
ȘI DAREA DE MITĂ**

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Rezumatul tezei de doctorat în drept

Aprobat spre tipar: data
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: ...

Formatul hârtiei: 60x84 1/16
Tiraj ... ex...
Comanda nr. ....

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova,
mun. Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60, MD-2016